

Ἄνδρέας ὁ Πρωτόκλητος. Ἡ Ζωὴ ἐνὸς Ὁσιομάρτυρα (Κόντογλου Φώτης)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Στις 30 τοῦ Νοέμβρη εἶναι ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἄνδρέα τοῦ Πρωτοκλήτου. Ὅλοι οἱ ἀπόστολοι πεθάνανε μὲ μαρτυρικὸ θάνατο, κηρύχοντας τὸ Εὐαγγέλιο σὲ διάφορες χῶρες. Στὴν Ἑλλάδα μαρτύρησε μοναχὰ ἕνας ἀπ' αὐτούς, ὁ Ἄνδρέας ὁ Πρωτόκλητος, δηλαδή πού πῆγε πρῶτος κοντὰ στὸν Χριστό. Μαρτύρησε στὴν Πάτρα. Πολὺ τιμημένη εἶναι ἡ Πάτρα μέσα στὸν κόσμος, γιατί ἀξιώθηκε νὰ ποτισθεῖ τὸ χῶμα της μὲ τὸ αἷμα ἐκείνου πού τὸν κάλεσε ὁ Χριστὸς πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἔντεκα, πρὶν ἀπὸ τὸν ἀδερφὸ του τὸν Πέτρο.

Ὁ Ἀνδρέας ἦτανε στὴν ἀρχὴ μαθητὴς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Μιὰ μέρα καθότανε ὁ Πρόδρομος μαζί μὲ τοὺς δύο μαθητὲς του, κ' εἶδε ἀπὸ μακριὰ τὸν Χριστὸ νὰ περπατᾷ, καὶ γυρίζει καὶ τοὺς λέει: “Νά, αὐτὸς εἶναι τὸ ἀρνὶ τοῦ Θεοῦ”. Καὶ σὰν ἀκούσανε οἱ μαθητὲς τὸ δάσκαλό τους νὰ μιᾶ ἔτσι, πήγανε ξοπίσω ἀπὸ τὸν Χριστό. Καὶ κεῖνος γύρισε καὶ τοὺς εἶδε νὰ τὸν ἀκολουθᾶνε, καὶ τοὺς λέγει: “Τί ζητᾶτε;” Κι' αὐτοὶ τοῦ εἶπανε: “Δάσκαλε, ποῦ κάθουσαι;” Κι' ὁ Χριστὸς τοὺς ἀποκρίθηκε: “Ἐλᾶτε νὰ δῆτε”. Πήγανε λοιπὸν κ' εἶδανε ποῦ καθότανε, κι' ἀπομείνανε μαζί του ἐκείνη τὴν ἡμέρα.

Ὁ ἕνας ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δύο ἦτανε ὁ Ἀνδρέας. Ὁ ἄλλος εἶναι φανερὸ πὼς ἦτανε ὁ Ἰωάννης, γιατί αὐτὰ ποὺ εἶπαμε παραπάνω τὰ γράφει ὁ ἴδιος ὁ Ἰωάννης στὸ Εὐαγγελίό του (Ἰω. α', 35), καὶ λέγει “ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ τοῦ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ” (Ἰω. α', 41).

Βλέπεις πὼς κρύβει τὸν ἑαυτό του, ποῦ ἦτανε μαζί μὲ τὸν Ἀνδρέα; Καὶ τὸ κάνει ἀπὸ σεμνότητα, ὄχι μοναχὰ σ' αὐτὸ τὸ μέρος τοῦ Εὐαγγελίου του, ἀλλὰ καὶ σὲ ἄλλα. Κ' ἐνῶ εἶναι πάντα λιγόλογος στὰ καθέκαστα τῆς ἱστορίας του, σ' αὐτὸ τὸ μέρος γράφει καὶ τὴν ὥρα ποὺ πήγανε κοντὰ στὸν Χριστό, κι' ἀπ' αὐτὸ φαίνεται πόσο τυπώθηκε μέσα στὴν ψυχὴ του ἐκείνη ἢ στιγμὴ ποὺ πρωτογνώρισε τὸν ἀγαπημένο του δάσκαλο. Γράφει λοιπὸν: “Ὡρα ἦν ὡς δεκάτη” (Ἰω. α', 40).

Ύστερα, πηγαίνει ὁ Ἀνδρέας καὶ βρίσκει τὸν ἀδελφὸ του τὸν Πέτρο πὸν λέγανε τότε ἀκόμη Σίμωνα καὶ τοῦ λέγει: “Βρήκαμε τὸν Μεσσία πὸν θὰ πεῖ Χριστός”. “Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον Χριστός”. Καὶ τὸν πῆρε καὶ τὸν πῆγε στὸν Χριστό. Κι’ ὁ Χριστός, σὰν γύρισε καὶ εἶδε τὸν Σίμωνα, εἶπε: “Ἐσὺ εἶσαι ὁ Σίμωνας ὁ γιὸς τοῦ Ἰωνᾶ• ἐσένα τόνομά σου θὰ γίνῃ Κηφᾶς, πὸν θὰ πεῖ Πέτρος”.

Ὁ Ἀνδρέας γεννήθηκε στὴ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, ἓνα παραδοχώρι χτισμένο στὴν ἀκρογιαλιὰ τῆς λίμνης Γεννησαρέτ. Κατὰ τὰ παραπάνω πὸν εἶπαμε, ὁ Πέτρος ἦτανε ἀδελφός τοῦ Ἀνδρέα, κ’ οἱ δύο ἦτανε γιοὶ τοῦ γέρο Ἰωνᾶ, παραδόσογο. Ὁ Πέτρος ἦτανε φουριόζος καὶ ἐνθουσιαζότανε εὐκόλα, ἐνῶ ὁ Ἀνδρέας ἦτανε ἡσυχος καὶ λιγόλογος, ὅπως γράφει ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος: “Πέτρος θερμὸς τῷ πνεύματι ἦν πάνυ καὶ εἰς κοσμικῶν χρεῶν μέριμναν ἐπιτήδειος, ὁ δὲ Ἀνδρέας πραύς καὶ ὀλιγόλαλος”.

Ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο φαίνεται πὼς ὁ Ἀνδρέας ἦτανε ἀνάμεσα στοὺς μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ πὸν εἶχανε πιὸ πολὺ θάρρος μαζί του, σὰν τὸν Πέτρο, τὸν Ἰωάννη καὶ τὸν Φίλιππο. Ὡστόσο τὰ λόγια πὸν ἔλεγε ἦταν πάντα λιγοστά. Τῆ μέρα πὸν μαζεύθηκε πολὺς κόσμος κι’ ἄκουγε τὴ διδαχὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ πεινάσανε, γύρισε ὁ Χριστὸς κ’ εἶπε στὸν Φίλιππο: “Ἀπὸ ποῦ θὲ ν’ ἀγοράσουμε ψωμιὰ γιὰ νὰ φάει ὁ κόσμος;” Κι’ ὁ Φίλιππος τοῦ εἶπε: “Διακόσια τάλληρα ψωμιὰ δὲν φτάνουνε γιὰ νὰ φάγει ὁ καθένας τους ἀπὸ μία μπουκιά”. Τότε ὁ Ἀνδρέας λέγει στὸν Χριστό: “Εἶναι ἐδῶ πέρα ἓνα παιδάριο πὸν ἔχει πέντε ψωμιὰ κριθαρένια καὶ δύο ψάρια” (Ἰω. στ’, 5-10).

Κι’ ἄλλη φορὰ πάλι, τῆ μέρα πὸν μπῆκε ὁ Χριστὸς στὴν Ἱερουσαλὴμ μὲ τὰ βάρια, κάποιοι Ἑλληνες θέλανε νὰ τὸν δοῦνε, καὶ πήγανε στὸν Φίλιππο καὶ τοῦ εἶπανε: “Κύριε, θέλουμε νὰ δοῦμε τὸν Ἰησοῦ”. Καὶ ὁ Φίλιππος πῆγε καὶ τὸ εἶπε στὸν Ἀνδρέα, κ’ ὕστερα κ’ οἱ δύο μαζί τὸ εἶπανε στὸν Χριστό. Καὶ τότες ὁ Χριστὸς εἶπε: “Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου” (Ἰω. ιβ’, 23). “Ἐφταξε ἡ ὥρα γιὰ νὰ δοξασθεῖ ὁ γιὸς τοῦ ἀνθρώπου”, δηλαδή μὲ τοὺς Ἑλληνες θὰ κηρυχθεῖ τὸ Εὐαγγέλιο. Λοιπὸν, βλέπεις; Πάλι ὁ Ἀνδρέας τοῦ μίλησε. Συμπεραίνω πὼς οἱ Ἑλληνες πήγανε καὶ τόπανε στὸν Φίλιππο γιατί θάξερε ἑλληνικά, ἀφοῦ καὶ τόνομά του ἦτανε ἑλληνικό, μακεδονικό. Κι’ αὐτὸς πάλι τὸ εἶπε στὸν Ἀνδρέα, πὸν εἶχε κι’ αὐτὸς ἑλληνικὸ ὄνομα, κ’ ἴσως γνώριζε καὶ τὴ γλῶσσα. Ἀπὸ τοὺς δώδεκα μαθητὲς τοῦ Χριστοῦ, μοναχὰ αὐτοὶ οἱ δύο εἶχανε ἑλληνικὰ ὀνόματα.

Μετὰ τὴν Ἀνάσταση, τὴν τελευταία φορά πὺ φανερώθηκε ὁ Χριστὸς στοὺς μαθητὲς του, τοὺς εἶπε: “Πηγαίνετε καὶ μαθητέψετε ὅλα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντάς τα στὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ διδάσκοντάς τα νὰ κρατᾶνε ὅλα ὅσα σᾶς παράγγειλα. Κ’ ἐγὼ θᾶμαι πάντα μαζί σας ὅλες τὶς ἡμέρες, μέχρι τὴ συντέλεια τοῦ κόσμου”.

Ἄφοῦ λοιπὸν πήρανε τὴ χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς, τραβήξανε ὁ καθένας κατὰ τὴ φώτιση πὺ πήρε, στόνα καὶ στ’ ἄλλο μέρος. Ὁ ἅγιος Ἀνδρέας τράβηξε, κατὰ τὴν παράδοση, καὶ πῆγε κατὰ πρῶτο στὰ μέρη τῆς Μαύρης Θάλασσας. Κήρυξε τὸ Εὐαγγέλιο στὴν Τραπεζούντα καὶ στὴν Ἄμισό, ἔχοντας μαζί του κάποιους ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήντα ἀποστόλους, καὶ γύρισε στὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ χιλιάδες Ἑλληνες καὶ Ἰουδαίους. Ἀπὸ κεῖ τράβηξε στὴν Κολχίδα, δηλαδή στὸ σημερινὸ Λαζιστάν, πὺ κατοικοῦσαν οἱ ἄγριοι κουρσάροι οἱ λεγόμενοι Κερκέτες.

Κατόπι γύρισε πίσω στὴν Ἱερουσαλήμ γιὰ νὰ δεῖ τὸν ἀδελφὸ του τὸν Πέτρο καὶ τοὺς ἄλλους ἀποστόλους, καὶ πάλι ξανάφυγε μαζί μὲ τὸν Ἰωάννη τὸν Θεολόγο καὶ πήγανε στὴν Ἔφεσο. Στὴν Ἔφεσο εἶδε στόνειρό του τὸν Χριστό, πὺ τὸν πρόσταξε νὰ πάγει στοὺς Σκύθες νὰ κηρύξει τὸ Εὐαγγέλιο. Πηγαίνοντας στὴ Σκυθία, πέρασε ἀπὸ τὴ Βιθυνία καὶ κήρυξε στὴ Νικομήδεια, στὴ Χαλκηδόνα καὶ στὴν Ποντοηράκλεια. Ἀπὸ κεῖ πῆγε στὴν Παφλαγονία καὶ κήρυξε στὴν Ἄμαστρη καὶ στὴ Σινώπη, κ’ ἐκεῖ βάπτισε τοὺς πιὸ πολλοὺς χριστιανοὺς καὶ κατόπι πῆγε πάλι στὴν Ἄμισό καὶ στὴν Τραπεζούντα. Ἀπὸ κεῖ πῆγε στὰ Σαμόσατα πὺ βρισκότανε ἀπάνω στὸν ποταμὸ Εὐφράτη καὶ δίδαξε τοὺς Ἑλληνες, πὺ κατοικοῦσαν πολλοὶ σ’ αὐτὸ τὸ μέρος.

Ἀπὸ τὰ Σαμόσατα ξαναγύρισε στὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τότες εἶδε τὸν Παῦλο. Μετὰ τὸ Πάσχα, ἔφυγε πάλι καὶ πέρασε τὴν Καππαδοκία καὶ τὴ Λαζική κ’ ἔφταξε στὸ Κίεβο τῆς Σκυθίας, πὺ ἦτανε τὸ Πάνθεο τῆς σλαωνικῆς πολυθείας, κ’ ἀπάνω σ’ ἓνα χαμοβούνι ἔστησε ἓναν πέτρινο σταυρό. Κατόπι πέρασε τὸν Καύκασο καὶ τὴν Κασπία Θάλασσα, καὶ κήρυξε στὴ Χορασμία, στὸ σημερινὸ Χορωσάν. Ὑστερα ἔστρεψε πίσω κατὰ τὸ βασίλειμα καὶ πῆγε στὴν Κριμαία, κί’ ἀφοῦ δίδαξε καὶ βάπτισε πολλοὺς, πέρασε στὴ Σινώπη, κί’ ἀπὸ κεῖ πῆγε στὸ Βυζάντιο, πὺ ἦτανε τότες ἓνα χωριό, πρὶν χτιστεῖ ἡ Κωνσταντινούπολη, κί’ ἀφοῦ χειροτόνησε ἐπίσκοπο τὸν Στάχυν, ἓναν ἀπὸ τοὺς Ἑβδομήντα ἀποστόλους, πῆγε στὴ Θράκη καὶ στὴ σημερινὴ Βουλγαρία καὶ Σερβία.

Ἐπειτα κατέβηκε στὴ Μακεδονία, στὴ Θεσσαλία καὶ στὴ Ρούμελη, κί’ ἀπὸ κεῖ πέρασε στὸν Μοριὰ καὶ πῆγε στὴν Ἀχαΐα πὺ εἶχε πρωτεύουσα τὴν Πάτρα, μεγάλη πολιτεία τιμημένη ἀπὸ τοὺς Ρωμαίους πὺ ἀφεντεύανε τὸν καιρὸ ἐκεῖνον ἀπάνω σ’

ὅλον τὸν κόσμον, κ' ἦτανε στολισμένη με ἐπίσημα χτίρια καὶ με ἀγάλματα. Ἀνθύπατος τῆς Ἀχαΐας ἦτανε τότες ἕνας ποὺ τὸν λέγανε Αἰγεάτης. Σὲ λίγο ἀκούσθηκε πὼς ὁ Ἄνδρέας γιάτρεψε πολλοὺς ἀρρώστους μονάχα με τὸ ἄγγιγμα τῶν χεριῶν του κ' ὁ κόσμος ἔτρεχε σ' αὐτόν. Ἔτυχε τότε ν' ἀρρωστήσει κ' ἡ γυναῖκα τοῦ Αἰγεάτη, λεγόμενη Μαξιμίλλα, κ' ὁ ἅγιος Ἄνδρέας τὴν ἔγιανε. Σὲ λίγον καιρὸ ἔφυγε στὴ Ρώμη ὁ Αἰγεάτης γιὰ νὰ παρουσιασθεῖ στὸν αὐτοκράτορα Νέρωνα γιὰ κάποιες ὑποθέσεις, κ' ἄφησε στὸ πόδι του τὸν ἀδελφὸ του Στρατοκλῆ. Αὐτὸς ὁ Στρατοκλῆς ἦτανε σοφὸς καὶ φημισμένος μαθηματικὸς στὴν Ἀθήνα, κ' εἶχε ἕνα δοῦλο ποὺ τὸν λέγανε Ἀλκαμανά, καὶ τὸν γιάτρεψε ὁ ἅγιος Ἄνδρέας ἀπὸ σεληνιασμὸ ποὺ ὑποφέρει. Ὁ Στρατοκλῆς κ' ἡ Μαξιμίλλα πιστέψανε στὸν Χριστὸ καὶ βαπτισθῆκανε, κ' ἄλλος πολὺς κόσμος μαζί τους.

Γυρίζοντας στὴν Πάτρα ὁ Αἰγεάτης καὶ μαθαίνοντας αὐτὰ ποὺ γινήκανε, πρόσταξε νὰ πιάσουνε τὸν Ἄνδρέα καὶ νὰ τὸν βάλουνε στὴ φυλακὴ, καὶ σὲ λίγες μέρες, ἀφοῦ τὸν δίκασε, ἔβγαλε ἀπόφαση νὰ σταυρωθεῖ. Πρὶν νὰ τὸν πιάσουνε, χειροτόνησε ἐπίσκοπο τὸν Στρατοκλῆ.

Σὰν ξημέρωσε ἡ μέρα ποὺ θὰ τὸν σταυρώνανε, οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶτες, ἀφοῦ τὸν βασάνισανε, τὸν πήγανε στὴν ἀκροθαλασσιὰ, στὸν τόπο ποὺ εἶναι σήμερα χτισμένη ἡ ἐκκλησία του καὶ ποὺ τότες ἦτανε χτισμένος ὁ ναὸς τῆς Δήμητρας. Γύρισε καὶ κοίταξε ἀτάραχος τὸ σταυρὸ καὶ τὸν βλόγησε, βλόγησε καὶ τὸν κόσμον, κ' ὕστερα τὸν σταυρώσανε, γέρον, παραπάνω ἀπὸ ἑβδομήντα χρονῶν. Ὁ σταυρὸς ποὺ μαρτύρησε ὁ ἅγιος Ἄνδρέας ἦτανε κανωμένος ἀπὸ δύο ἴσια σταυρωτὰ ξύλα σὲ σχέδιο Χ, καὶ κατὰ τὴν παράδοση ἦτανε ἀπὸ ξύλο τῆς ἐληῆς.

Μαρτύρησε βασιλεύοντας στὴ Ρώμη ὁ Νέρωνας. Κατὰ τὸν ἅγιο Ἐπιφάνιο, “ἦτανε μεγάλος, λίγο σκυφτός, με γυριστὴ μύτη καὶ με πυκνὰ φρύδια”. Τὸ σκῆνωμά του τὸ ἔθαψε ὁ ἐπίσκοπος Στρατοκλῆς με τὴ Μαξιμίλλα καὶ κόσμος πολὺς, ἀφοῦ τὸ ἀλείψανε μ' ἀκριβὰ ἀρώματα καὶ τὸ ἐνταφιάσανε σ' ἕνα μνημεῖο μαρμάρينو κοντὰ στὴ θάλασσα. Ὁ τάφος του βρίσκεται ὡς τὰ σήμερα μέσα στὴν ἐκκλησία του, ἀλλὰ τὸ ἅγιο λείψανο λείπει, γιὰτί 350 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὸ μαρτύριό του τὸ ἀνακομίσανε στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ τὸ καταθέσανε στὴν ἐκκλησίαν τῶν ἁγίων ἀποστόλων μαζί με τῶν ἄλλων μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ.

Στὰ 1204 πήγανε στὴν Πόλη οἱ Φράγκοι, κ' ἄρπάξανε ὅ,τι ἤβρανε. Ἐνας καρδινάλης Πέτρος, ἀπὸ τὴν Καπούα, πῆρε τὸ λείψανο τοῦ ἁγίου Ἄνδρέα καὶ τὸ πῆγε στὸ Ἀμάλφι τῆς Ἰταλίας, καὶ κεῖ χτίσανε ἐκκλησίαν σὲ μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ βάλανε μέσα με μεγάλη πομπὴ τὸ λείψανό του κλεισμένο σὲ ἀσημένια θήκη, στὶς 8 Μαΐου 1208.

Στὴν Πάτρα ἀπόμεινε μοναχὰ ἡ ἁγία κάρρα ποὺ τὴ δώρισε στοὺς Πατρινούς ὁ

αυτοκράτορας Βασίλειος ὁ Μακεδών. Μὰ στὰ 1460 πὸ κατεβήκανε οἱ Τοῦρκοι στὸν Μοριᾶ, ὁ Θωμᾶς ὁ Παλαιολόγος, ἀδελφός τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τελευταῖος ἄρχοντας τῆς Πάτρας, πῆρε τὴν ἀγία κᾶρα καὶ μπαρκάρησε ἀπὸ τὴν Πύλο καὶ πῆγε στὴ Ρώμη καὶ τὴν πρόσφερε στὸν πάπα Πίο τὸ Β΄. Ὁ σταυρὸς του βρίσκεται στὴ Μαρσίλια, στὸ μοναστήρι τοῦ ἀγίου Βίκτωρος.

Στὴν Πάτρα καὶ στὰ περίχωρα ὑπῆρχανε πολλὲς ἐκκλησίες τοῦ ἀγίου Ἀνδρέου, πλὴν τώρα δὲν σώζεται καμμιά. Ἡ σημερινὴ ἐκκλησία του εἶναι βασιλικὴ κατὰ τὸ σχέδιο πὸ συνηθιζότανε στὰ Ἐφτάνησα, καὶ χτίσθηκε στὰ 1845. Τὸ ταβάνι εἶναι ζωγραφισμένο ἀπὸ τὸν Δημήτριο Βυζάντιο πὸ ἔγραψε τὴ Βαβυλωνία καὶ πὸ ἦτανε ἀγιογράφος. Μ' ὄλο πὸ ἡ ἐκκλησία αὐτὴ δὲν εἶναι κανωμένη καὶ ζωγραφισμένη κατὰ τὸ βυζαντινὸ τρόπο, εἶναι ὡστόσο κατανοητικὴ. Ἐνῶ ἡ μισοτελειωμένη ἐκκλησία πὸ φαίνεται κοντὰ της εἶναι ἓνα ἔκτρωμα πὸ πρέπει νὰ τὸ γκρεμίσουνε οἱ Πατρινοί.

Ξέρω πὸς παιδεύονται χρόνια τώρα χωρὶς νὰ μποροῦνε νὰ κατασταλάξουνε σὲ μιὰ ἀπόφαση γιὰ τὸ σχέδιο μιᾶς μεγάλης ἐκκλησιᾶς πὸ θέλουνε νὰ χτίσουνε. Εἶδα τὸ σχέδιο πὸ σκάρωσε ἓνας Φραντσέζος, πὸ εἶναι ἴδια τοῦρτα. Μὰ ὑπάρχει πιὸ ἀπλὸ πρᾶγμα ἀπὸ τοῦτο; : νὰ ἀναθέσουνε σ' ἓναν καλὸν ἀρχιτέκτονα, πὸ νὰ νοῦᾶ ἀπὸ βυζαντινά, νὰ κάνει μιὰν ἐκκλησιᾶ, ἀντιγράφοντας πιστὰ κάποια ἀπὸ τὶς πιὸ ἔμορφες βυζαντινὲς ἐκκλησιές, π.χ. τὸν ὄσιο Λουκᾶ τῆς Λειβαδιᾶς, τὸ Βροντόχι τοῦ Μυστρά ἢ μιὰ ἐκκλησιᾶ ἀπὸ τὴ Θεσσαλονίκη ἢ ἀπὸ τ' Ἅγιον Ὅρος. Ἡ Πάτρα εἶναι τὸ λιμάνι τῆς Ἑλλάδας πὸ κοιτάζει κατὰ τὸ πέλαγο τῆς Εὐρώπης, κι ὅποιος ἔρχεται ἀπὸ κεῖ, εἶναι ντροπὴ νὰ πρωτοδεῖ μιὰν ἐκκλησιᾶ φράγκικη στὸ μέρος πὸ μαρτύρησε ὁ ἅγιος Ἀνδρέας. Πρέπει νὰ δεῖ μιὰ ἐκκλησιᾶ ἑλληνικὴ, βυζαντινὴ. Τί καθόσαστε καὶ συζητᾶτε χρόνια τώρα, σὰν νὰ μὴν ἔχετε τὴν πιὸ σπουδαία τέχνη στὸν τόπο σας;

Ἐδῶ στὴν Ἀθῆνα ζωγράφισα μιὰ μικρὴ καὶ παλαιὰ ἐκκλησιᾶ τοῦ ἀγίου Ἀνδρέα, πὸ βρίσκεται στὴν ὁδὸ Λευκωσίας, κοντὰ στὴν πλατεῖα Ἀγάμων. Ἡ πιὸ πολλὴ δουλειὰ ἔγινε. Σὰν τελειώσῃ ἡ ἀγιογραφία, πιστεύω νὰ γίνῃ ἓνα μικρὸ μουσεῖο τῆς βυζαντινῆς ἀγιογραφίας.

Πηγή: agiazoni.gr